

Міністерством освіти розроблений проект Типового навчального плану для учнів 10-11 класів

Проект Типового навчального плану: роз'яснення МОН

Міністерство освіти і науки запропонувало до громадського обговорення проект Типового навчального плану для 10-11 класів. Зміни мають стати чинними з 2018 року. Проект документа передбачає зміну підходів до формування переліку предметів в 10-11 класах і є першим кроком до формування профільної школи. Про новації проекту у роз'ясненні МОН.

«Документ, що наразі розміщено на сайті МОН у рубриці «Громадське обговорення», – це лише проект, який ми пропонуємо на розгляд громадськості. Ми дуже сподіваємося, що усі зацікавлені – а це й вчителі, й батьки, й самі учні старшої школи – висловлять свою думку щодо запропонованих змін», – зазначив заступник міністра освіти і науки України Павло Хобзей.

Пропозиції МОН – перший крок до профільної старшої школи

Проект типового навчального плану для 10-11 класів, який виставлено на громадське обговорення, **має набути чинності в 2018-2019 навчальному році** – це перший крок до змін в межах масштабнішої реформи «Нова українська школа».

Як відомо, графік запровадження цієї реформи передбачає, що фундаментальні зміни в старшій школі почнуть діяти лише з 2027 року. Але вже зараз, в межах чинного Державного стандарту, МОН хоче показати напрямок реформ та зробити більш якісним та сучасним навчання старшокласників.

Враховуючи, що 2018 року передбачається плановий друк підручників для 10-х класів, а 2019-го – для 11-х, для старшої школи можна вже зараз запровадити ґрунтовніші зміни.

Отже, логіка запровадження змін в межах чинного Держстандарту для старшої школи наступна:

січень 2017 року – громадське обговорення Типового навчального плану 10-11 класів;

лютий-квітень 2017 року – написання навчальних програм для 10-11 класів;

2018 рік – друк підручників для 10-х класів;

2019 рік – друк підручників для 11-х класів.

Що таке «типовий навчальний план» та чому потрібно змінити підхід до його формування?

Навчальний план – основний нормативний документ закладу освіти, за допомогою якого здійснюється організація навчального процесу. Міністерство складає та затверджує типові навчальні плани – рамку, за якою пізніше формують робочі навчальні плани кожної окремої школи.

Сьогодні чинним є Наказ МОН від 27.08.2010 [№ 834](#) «Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню» (тобто 10-11 класів). У цьому документі міститься 25 типових планів для 10-11 класів – різні для кожного типу навчального закладу. У навчальному плані міститься «інваріантний» та «варіативний» складники.

Простіше кажучи, «інваріантний» складник – це перелік предметів, викладання яких є обов'язковим.

«варіативний» – блок, в якому навчальні предмети може обирати школа.

На сьогодні в чинних типових навчальних планах у інваріантній частині знаходиться 22 і більше предметів. Граничне навантаження на учня в школі – 33 години на тиждень. У середньому на вивчення одного предмету виділено 1,5 години.

«Грунтовно вивчити предмет, маючи менше одного уроку на тиждень, просто неможливо. Діти, що приходять у старшу школу, вже мають визначитися зі своїми подальшими пріоритетами, почати підготовку до вступу у вищий навчальний заклад. Відповідно, учні мають отримати можливість глибше вивчати ті предмети, які їм знадобляться для подальшого продовження навчання. Вивчення всіх предметів на однаково неглибокому рівні у старших класах є нераціональним», – наголошує заступник Міністра освіти і науки.

Для прикладу, сьогодні в школах універсального профілю:

на алгебру виділено 2 години на тиждень в 10-му класі та 3 години в 11-му;

на геометрію – 2 години в 10-му класі та 2 години в 11-му;

на біологію – 1,5 години на тиждень і в 10-му і в 11-му класах;

на географію – 1,5 години в 10-му класі і 0 годин в 11-му;

на хімію – 1 година в 10-му класі, 2 – в 11-му.

Інваріантний складник цього типового плану вже передбачає **навантаження на учня у розмірі 30 годин на тиждень в 10-му та 33 години в 11-му класах**. Таким чином, при граничному навантаженні дитини в школі у 33 години на тиждень можливість ввести факультативне вивчення додаткових предметів фактично відсутнє.

Очевидно, що така система не сприяє отриманню якісних знань з певних предметів, не дає школам самостійно формувати власний профіль, створювати додаткові спеціальні курси для поглибленого вивчення окремих предметів, а також не залишає учням часу на глибше опанування предметів в межах шкільної програми. Це змушує батьків шукати репетиторів в позанавчальний час, що створює додаткове навантаження на дітей.

Проект типового навчального плану для учнів 10-11 класів – вихід, який пропонує МОН

У проекті типового навчального плану для учнів 10-11 класів запропоновано суттєво іншу систему створення навчального плану для школи.

Новація №1 – скорочення кількості обов'язкових предметів (інваріантної складової) – з 22 до 9. Це дає можливість школі визначити свій профіль і поглиблено викладати обрані предмети.

«Час – це найважливіший ресурс. В 10-11 класі діти вже мають розуміти, який подальший шлях оберуть, та починати готуватися до вступу до [вищого навчального закладу](#)», – додає Павло Хобзей.

Новація №2 – старша школа має стати профільною. Пропонується позбутися такого явища як «універсальний профіль».

Обговорюваний проект типового навчального плану дасть школам більше свободи **у формуванні своїх робочих планів**. Залежно від власних ресурсів та можливостей, **школи самостійно обиратимуть профіль**. Якщо ж це велика школа, в якій навчається декілька паралелей, школа зможе мати класи з різними профілями викладання, а діти – обирати необхідний їм профіль навчання.

«Згідно з нашими розрахунками, **завдяки введенню обов'язкової профільної школи значно зросте кількість шкіл, що профільно вивчають точні дисципліни**. Це пов'язано не лише з наявними можливостями шкіл, а й з тим, що на них значно більший попит серед дітей, які не визначились, який далі профіль обрати. Значно більша кількість школярів та їхніх батьків впевнена в тому, що самостійно зможуть підготуватися до іспитів з таких предметів, як українська мова, література тощо, ніж до предметів природничого циклу», – пояснив Павло Хобзей.

Проект оновленого типового навчального плану передбачає, що школа повинна обов'язково обрати 2-3 предмети з циклу «профільних», а також доповнити їх дисциплінами з циклу «вибірково-обов'язкових» предметів (не менше 2-х).

У проекті документи «профільні предмети» та кількість годин на їх вивчення визначено наступним

У проекті документу «профільні предмети» та кількість годин на їх вивчення визначено наступним чином:

Профільний предмет	Кількість годин на тиждень у класах	
	10 клас	11 клас
Українська мова	4	4
Література (українська і зарубіжна)	8	8
Іноземна мова	5	5
Історія (історія України та всесвітня історія)	8	8
Людина і суспільство	4	4
Мова і література національної меншини	5	5
Математика	10	10
Фізика і астрономія	6	6
Біологія і екологія	6	6
Хімія	5	5
Географія	5	5
Інформаційно-комунікаційні технології	5	5
Технології	6	6
Мистецтво	5	5
Фізична культура	6	6
Захист Вітчизни	5	5

Слід ураховувати, що кількість годин для вивчення профільного предмета включає кількість годин, відведених типовим планом на вивчення відповідного предмета або його модуля на рівні стандарту (в предметах інваріантної складової), яка доповнюється потрібною кількістю годин з передбачених на цикл профільних предметів.

Новація №3 – можливість для шкіл створювати власні «спецкурси» для поглиблення профільного навчання. Тобто йдеться про викладання вузьких спеціалізованих дисциплін, які є близькими до профілю, що обирає школа.

Спеціальні курси разом із профільними предметами відображають специфіку конкретного профілю навчання і визначають його сутність. Вони призначені для доповнення, поглиблення змісту окремих розділів профільних (а за потреби – і непрофільних) предметів, можуть містити додаткові споріднені розділи, що не включені до навчальних програм, але орієнтовані на комплекс можливих професій у руслі обраного профілю.

Тематика і зміст спеціальних курсів може розроблятися вчителями із наступним їх погодженням у встановленому порядку. Навчальний заклад може також обирати відповідний спецкурс із уже розроблених і рекомендованих МОН України.

Новація №4 – з'являються інтегровані предмети «Література», «Історія», «Людина і суспільство», «Математика».

У старшій школі дитина має обов'язково отримати цілісну картину світу. Саме тому, навіть якщо школа обирає для поглибленого вивчення гуманітарні предмети, загальні знання з Біології, Географії, Астрономії, Екології, Фізики та Хімії вона отримує в рамках інтегрованого предмету «Людина і природа», який в такій школі читатиметься 3 години на тиждень. Інтегровані знання з Правознавства, Економіки, предмету «Людина і світ» школярі старших класів отримуватимуть в рамках предмету «Людина і суспільство».

Навіщо потрібна інтеграція «профільних предметів»?

Зараз існує багато нарікань щодо дублювання змісту предметів, особливо у старшій школі, де кожна хвилина навчального часу має використовуватися корисно та продуктивно. Інтеграція предметів має вирішити цю проблему.

Наприклад, у старшій школі вивчення зарубіжної та української літератури це насамперед не вивчення текстів, хоча воно є дуже важливим, – це отримання знань про різні стилі творів, віршовані розміри тощо. Нині віршовані розміри вчать двічі – на уроках української літератури та зарубіжної. Тобто витрачають влічі

більше часу, ніж реально на це потрібно. Поєднання предметів допоможе створити навчальну програму, яка усуне цю проблему.

Крім того, подібний підхід надає можливості сформувати цілісну картину світу. Наприклад, українська література та її розвиток в рамках чинної системи сприймається відірвано від розвитку світової літератури. Діти не розуміють головного – передумов і механізмів, завдяки яким розвивалася література впродовж історії, взаємовпливи, які здійснювались між країнами в цій сфері.

Що далі?

Після того, як буде затверджено оновлений типовий навчальний план для 10-11 класів, найбільший виклик – написання нових навчальних програм та підготовка підручників.

«До створення нових навчальних програм потрібно поставитися особливо відповідально. Наскільки це можливо, в межах чинного Держстандарту, ми повинні закласти в них компетентнісний підхід, програми мають бути правильно та структуровано написані, необхідно прибрати дублювання, максимально враховувати потреби учнів старшої школи. Оскільки більшість інтегрованих предметів – це новинка для нас, потрібно докласти максимум зусиль, щоб ці дисципліни стали цікавими та корисними для наших дітей», – стверджує Павло Хобзей.

За новими програмами будуть писатися нові підручники для старших класів. Держава фінансуватиме підручники як для оволодіння стандартом (предмети інваріантної складової), так і для поглибленого вивчення (профільні предмети).

«Для нас дуже важливо, щоб суспільство слідувало за усіма етапами цього процесу. Зараз ми сподіваємося на відгук щодо запропонованого типового навчального плану. Пізніше, під час складення та затвердження нових навчальних програм, нам також потрібна буде реакція суспільства, адже тільки так ми можемо перевірити, чи всі фактори ми змогли врахувати при підготовці документів», – зазначає заступник міністра.

Наразі проект оновленого типового навчального плану для 10-11 класів знаходиться на громадському обговоренні. Свої пропозиції можна надсилати до 30 січня 2017 року на електронну пошту: beskova@mon.gov.ua або zasekina@ukr.net.

[ПРОЕКТ ОНОВЛЕНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ](#)

[ЧИННІ НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ ДЛЯ 10-11 КЛАСІВ](#)

За матеріалами: Osvita.ua

Дата публікації: 16.01.2017